

جدال قانون و سنگدان

کامبیز نوروزی

حقوق‌دان

اگر می‌خواهیم بدانیم قدرت ساخت حقوقی در چه وضعیتی قرار دارد، چالش‌هایش را باید دید.

در حد چند روزی صدای انتقادی صاحبان صنایع طیور درباره مالیات بر ارزش افزوده جگر و سنگدان بلند شده است.

در مقایسه با انبوه مشکلات و بحران‌های کشور چنین موضوعی شاید به اندازه یک دانه ارزن هم وزن نداشته باشد، اما همین چیزها نشانه‌هایی برای عمق بحران‌ها هستند.

گاهی بحث بر سر مالیات کالاهای گران‌قیمتی است که گردش اقتصادی هنگفتی دارند. مثل طلا، فرش، تولیدات صنعتی و امثال اینها. معمولاً دولت در رفتار مالیاتی خود با این نوع گروه‌های صنفی دچار چالش است و به‌سختی می‌تواند با آنها کنار بیاید. این نوع صنوف اغلب آن‌قدر هم قدرت سیاسی و اقتصادی دارند که بتوانند بر نظام تصمیم‌گیری اثر بگذارند. علاوه بر اینها حجم گردش اقتصادی این قبیل صنوف آن‌قدر بالاست که کم و زیادکردن مالیات آنها اثر قابل‌اعتنایی بر درآمدهای مالیاتی دولت می‌گذارد.

آماری از میزان گردش اقتصادی جگر و سنگدان در دست نیست، ولی می‌توان گمان برد که این مبلغ در کل کشور، در مقایسه با کالاهای دیگر بسیار ناچیز است. با این حال دولت قابلیت اقتاع گروه ذی‌نفع درباره این نوع مالیات را ندارد. گروه ذی‌نفع، یعنی تولیدکنندگان و فروشندگان جگر و سنگدان مرغ قبول ندارند که مالیات بر ارزش افزوده برای جگر و سنگدان مرغ کار درستی است و موجب گران‌ترشدن این ماده غذایی ارزان‌قیمت شده و بر بازار آن اثر منفی می‌گذارد. به‌ویژه اینکه در سال‌های اخیر به دلیل افزایش چندبرابری قیمت گوشت و مرغ، جگر و سنگدان مرغ به سبد مصرف غذایی مردم وارد شده است. آنها منتقد و معترض‌اند.

موارد متعددی بوده است که تولیدکنندگان و فروشندگان کالاهایی مانند طلا و فرش و صنایع مختلف با دولت بر سر مالیات سرشاخ شده‌اند. این صنوف این توانایی را به خاطر قدرت وسیع اقتصادی خود دارند که در سیاست و تصمیم‌گیری هم اثرگذار است. در این مقابله مالیاتی هر دو طرف با قدرتی نسبتاً برابر روبه‌روی هم قرار گرفته‌اند. دولت با حریفی قدرتمند تقابل پیدا می‌کند که به اتکای آن می‌تواند بر ساخت حقوقی در حوزه مالیات‌ها اثر بگذارد.

اگر بازار کالاهایی مانند طلا و خودرو و صنایع فلزی و فرش و امثال اینها سهم عظیمی در اقتصاد کشور دارند، شک نیست که سهم جگر و سنگدان مرغ آن‌قدر ناچیز است که حتی اگر حذف هم بشود، هیچ تاثیری نخواهد داشت. با این حال نظام حقوقی کشور و ساخت قدرت در برابر چنین موضوعی فاقد قدرت اقتناعی بوده و نمی‌تواند گروه ذی‌نفع را درباره وضع مالیات بر ارزش افزوده این کالا با خود همراه کند. این را نباید به حساب قدرت صنف یا استراتژیک بودن این کالا گذاشت. این وضعیت نشانه‌ای است از اینکه:

اولاً، قانون‌گذار و نظام تصمیم‌گیری در زمان وضع مقررات به شکل آمرانه و بدون جلب مشارکت صنوف عمل می‌کند و فقط آنجایی با صنف رودررو می‌شود که صنفی قدرتمند و صاحب نفوذ باشد و زورش برسد که نظام تصمیم‌گیری را تحت تأثیر قرار دهد.

ثانیاً، میزان قدرت حکمرانی برای اقتاع جامعه درباره مقررات و قوانین مستمرا رو به کاهش است.

در چنین شرایطی نمی‌توان به پیشبرد برنامه‌ها و اهداف امید چندانی داشت؛ مگر آنکه مشارکت عمومی از طریق صنوف و اتحادیه‌ها و انجمن‌های صنفی و سازمان‌های حرفه‌ای در نظام تصمیم‌گیری کشور به شکل مؤثر و تعیین‌کننده کاملاً رعایت نشود. و دیگر اینکه دولت به جای آنکه در فکر حل مشکلات خود وضع مقررات کند، به حل مشکلات عمومی جامعه بپردازد. و بالاخره اینکه با تأمین و تضمین آزادی رسانه‌ها امکان برقراری ارتباط متقابل و فعال حکمرانی با جامعه را فراهم کند.

چهارشنبه ۱۸ مهر ۱۴۰۳
۵ ربیع‌الثانی ۱۴۴۶
۹ اکتبر ۲۰۲۴
سال بیست‌ویکم
شماره ۴۹۴۴
۲۰ هزار تومان
۱۲ صفحه

روزنامه

در «شرق» امروز می‌خوانید: هشدار عراقچی نسبت به تبعات هرگونه اقدام اسرائیل علیه ایران • زیرزمین‌های مرد زیرزمینی • قائم‌پناه: برای زندانیان سیاسی قوه قضائیه کمک کند

این روزها همه جریان‌های سیاسی و اجتماعی در موضوع آزادی اینترنت به هم نزدیک شده‌اند

وفاق برای رفع فیلترینگ

گزارش تی‌نبریک را در صفحه ۲ بخوانید

رئیس جمهوری از ۳۰ کتیبه گلی هخامنشی رونمایی کرد

تاریخ داریم اما فراموش کرده‌ایم

این گزارش را در صفحه ۵ بخوانید.عکس: پایگاه اطلاع‌رسانی ریاست‌جمهوری

یادداشت

گرامی‌داشت روز جهانی پست

۱۵۰ سال ارتباط برای توانمندسازی مردم جهان

امیرحسام اسحاقی

استاددانشگاه

حدود ۲۸ درصد بود. اتحادیه جهانی پست امیدوار است بتواند با همکاری شرکت بیمه چندملیتی فرانسوی اکسا (AXA) که ارائه‌دهنده انواع خدمات بیمه‌ای و یکی از بزرگ‌ترین شرکت‌های بیمه در جهان است، تا سال ۲۰۲۶ از ۲۰ میلیون مشتری بیشتر در سراسر جهان حمایت کند. سرانه پستی در ایالات متحده هرازو ۱۲۰۰ اتحادیه اروپا ۹۰۰ و ایران ۲۰ است. در ایران، شمار واحدهای پستی روستایی چهارهزارو ۴۰۹ و واحدهای پستی شهری دومیلیون و ۵۶۷ واحد است. طبق گزارش فصلنامه آماری از شاخص‌های حوزه ارتباطات در بهار ۱۴۰۳ در بخش عملکرد شرکت ملی پست ایران و شرکت‌های خصوصی ارائه‌دهنده خدمات پستی، کل ترافیک پستی کشور ۲۰میلیونو۲۶۵هزارو ۷۱۷ مرسوله بوده که حدود ۹۴ درصد آن توزیع موفق بوده است. در این گزارش، میانگین سرعت سیر مرسوله‌های با اولویت ۲.۷۳ درصد و میانگین سرعت سیر مرسوله‌های سریع ۱.۳۹ درصد اعلام شده است. گفته می‌شود ترافیک ثبتي شرکت ملی پست، ماهانه حدود ۲۳ میلیون مرسوله است که ۸۹ درصد آن

یادداشت

مدیریت تورم یا تعمیق رکود تورمی

مایکل پتیس در مقاله‌ای به بررسی کارکرد سیاست پولی در چین پرداخته است. او نشان می‌دهد که سیاست‌های پولی در چین بر طرف عرضه تأثیر بیشتری داشته و در نتیجه به افزایش تورم منجر نشده است. دلیل این امر، ساختار بانک‌محوربودن اقتصاد چین، مدیریت نرخ‌های بهره و جهت‌دهی اعتبارات و نقدینگی جدید به سمت بخش عرضه است. به نظر پتیس، این توصیه که رشد نقدینگی موجب تورم خواهد شد، در چین از دهه ۱۹۸۰ و حتی زاین در فاصله دهه ۱۹۶۰ تا ۲۰۰۰، توصیه درستی نبوده است. در عمل، به دلیل تفاوت ساختار و نقش دولت‌ها در چین و ژاپن، رشد نقدینگی موجب بهبود رونق اقتصادی شده است. تفاوت‌های نهادی دو کشور یادشده که موجب شد گسترش اعتبار به سمت بخش عرضه سوق داده شود، از کشورهایی که

خلق نقدینگی به سمت تقاضا رفته، این تفاوت را رقم زده است. برای مثال، بیشتر اعتبارات در چین از طریق کسب‌وکارهای شرکت‌های دولتی، دولت‌های محلی و دولت مرکزی به سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها و بخش‌های مولد هدایت شده است. سهم خانوارها برای وام‌های بانکی کمتر و همان هم بیشتر در زمینه مسکن بوده است.

ایران نیز کشوری با ساختار اقتصاد بانک‌محور است. مانند چین، دولت دخالت‌های زیادی در اقتصاد می‌کند، امسا دخالت‌های دولت چین به بهبود شرایط اقتصادی کمک کرده است. درحالی‌که دخالت‌های دولت و سیاست‌گذاری‌های بانک مرکزی در ایران موجب تعمیق رکود شده است. بانک مرکزی با کنترل بانک‌ها در جهت هدایت اعتبارات جدید به سمت فعالیت‌های مولد و ریل‌گذاری‌های درست، می‌تواند ضمن رشد نقدینگی، موجب افزایش عرضه شده و تورم را نیز مدیریت کند. برای این امر نگاه به اقتصاد مولد و بسستن منافذ اقتصاد دلالی در کنار مبارزه با فساد از طریق شفافیت اعتبارات لازم است.

بخش‌نامه معاون اول رئیس جمهوری درباره اطلاع‌رسانی در دولت

زمینه اطلاع‌رسانی مستمر و مؤثر ایجاد شود

۲

برگزیده‌ها

مدیریت ناکارآمد بازار ارز موجب کمبود تجهیزات حیاتی پزشکی و مرگ بیماران شده است

نگران جان

گزارش «شرق» از تجربه قطع برق تابستان ۱۴۰۳ در بیمارستان‌ها

برق رفت؛ اما این بار در بیمارستان‌ها

کنفدراسیون فوتبال آسیا میزبانی را از تیم ملی گرفت

عبور قطر از ایران؟

در صحن شورای شهر تهران شنبه امید و افتخار به ناامیدی ختم شد

ون‌های خاک‌گرفته پایتخت

بیم‌ویدئویی معاون دبیرکل حزب‌الله لبنان

از آتش بس حمایت می‌کنیم

نگاه

مزاخمت‌های تلفنی برای اورژانس

یادداشتی از امیرعربی

۱۲

یادداشت

مسکن عدد نیست

سیدمسلم‌سیدالحسینی*

در سال‌های گذشته گزارش‌های مختلفی از سوی مدیران و دستگاه‌های دست‌اندرکار در قالب اعداد و ارقام ساخت و تولید مسکن به‌ویژه مسکن کم‌درآمد‌ها اعلام شده است. نگاه صرفاًکمی به تولید و ساخت مسکن و عدد و رقمی دیدن آن، نه‌تنها شاخص مناسبی برای برخورداری از مسکن نیست، بلکه حتی مشخص نمی‌کند که صرف‌کننده نهایی چه گروه‌هایی بوده و آیا نوع نگاه تصمیم‌کننده دسترسی متقاضیان واقعی و فاقد مسکن است یا خیر؟ به‌علاوه این مسئله بر مأموریت سازمانی دستگاه‌های مسئول نیز سایه انداخته و باید برای این نوع تفکر تاوان بسیاری پرداخت. با این نوع نگاه مفهوم مسکن در بدترین حالت به آمار ساختگی و در خوش‌بینانه‌ترین و واقع‌بینانه‌ترین حالت به تولید کمی مسکن بدون توجه به ابعاد دیگر آن منجر می‌شود. در این نوشتار تلاش شده است تا به واکاوی این موضوع پرداخته شود که ساخت و تولید مسکن فراتر از نگاه عددی و اعلام شاخص‌های کمی تولید واحد مسکونی بوده و نیازمند توجه به ابعاد و جوانب مختلفی است که تأثیر مستقیمی بر کیفیت زیست، رفاه خانوار و توسعه شهری خواهد داشت. مطابق حقوق بین‌الملل، داشتن مسکن مناسب نه‌تنها به معنای داشتن امنیت در سکونت است که فرد/خانوار نگران اخراج‌شدن یا از بین‌رفتن خانه یا زمین خود نباشد؛ بلکه بدان معناست که خانوار در جایی که زندگی می‌کند با آداب و فرهنگش مطابقت داشته و به خدمات و مکان اشتغال دسترسی مناسب داشته باشد. در کشور ما بر اساس اصل ۳۱ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، داشتن مسکن مناسب با نیاز، حق هر فرد و خانواده ایرانی است. دولت موظف است با رعایت اولویت برای آنها که نیازمندتر هستند به‌خصوص کم‌درآمد‌ها، زمینه اجرای این اصل را فراهم کند. با توجه به این موضوع که یکی از بزرگ‌ترین هزینه‌های یک خانوار معمولاً هزینه مسکن است، به همین دلیل توجه خاصی به بازار املاک و مستغلات و قیمت مسکن به‌عنوان معیاری قوی برای تعیین خط فقر شده است.

ادامه‌در

صفحه ۴